

Stockholms
stad

**Miljö- och
klimathandlingsplan
för Hässelby-
Vällingby
stadsdelsnämnd
2023**

Dnr. HV 2023/53

**Miljö- och klimathandlingsplan för Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd 2023
Dnr. HV 2023/53**

Kontaktperson: Yohana Fissahaie
Avdelningen verksamhetsstöd och stadsmiljö
Hässelby Torg 20-22
Box 3424
165 23 Hässelby
Växel 08-508 04 000
hasselby-vallingby@stockholm.se
www.stockholm.se

Förord

Kommunfullmäktige fastställde 2020-05-25 ”*Stockholms stads miljöprogram 2020-2023*” samt ”*Klimathandlingsplan 2020–2023 - för ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040*”. Miljöprogrammet är ett kommunövergripande styrdokument som anger stadens prioriterade miljömål. I klimathandlingsplanen konkretiseras exempel på vilka åtgärder som kan genomföras för att nå stadens klimatmål.

Kommunfullmäktige har beslutat att Stockholm ska vara världsledande i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets målsättningar. Arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck och stadens egna verksamheter ska gå före och visa vägen i arbetet för en långsiktigt hållbar stad. Miljöprogrammet stakar ut vägen framåt och inkluderar FN:s Agenda 2030 som är en ambitiös och omfattande utvecklingsagenda med 17 globala mål för hållbar utveckling. Parisavtalet och EU:s ramverk samt Sveriges nationella miljömål har också vägts in i Stockholms stads miljöprogram 2020-2023.

Innehållsförteckning

Förord	3
Inledning	5
Ansvar	5
Genomförande och uppföljning	5
Prioriterade mål och etappmål.....	5
1. <i>Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040.....</i>	6
2. <i>En fossilfri organisation 2030</i>	6
3. <i>Ett klimatanpassat Stockholm</i>	6
4. <i>Ett resurssmart Stockholm</i>	6
5. <i>Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem</i>	7
6. <i>Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö.....</i>	7
7. <i>Ett giffritt Stockholm</i>	7
Miljömål och aktiviteter där stadsdelsnämnden har genomförandeansvar.	8

Inledning

I kommunfullmäktiges budget för 2020, formulerades ett uppdrag till stadens nämnder och bolagsstyrelser att, utifrån stadens miljöprogram och klimathandlingsplan för programperioden 2020-2023, utarbeta en miljö- och klimathandlingsplan för verksamheten vid sidan av verksamhetsplanen, där miljöarbetet för respektive nämnd och bolagsstyrelse utformas utifrån de övergripande miljömålen.

Miljö- och klimathandlingsplanen för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd 2021-2023 är ett förvaltningsövergripande styrdokument. Stadsdelsnämndens verksamheter ska bidra till att uppfylla stadens målsättningar om ett klimatsmart och hållbart Stockholm genom att implementera handlingsplanens prioriterade aktiviteter i respektive verksamhet.

Ansvar

Miljömålen i stadens miljöprogram är styrande för staden som helhet. Förvaltningens avdelnings- och enhetschefer är ansvariga för att inom verksamheten genomföra miljö- och klimathandlingsplanens aktiviteter, att utveckla personalens kompetens och engagemang i miljöfrågor samt skapa goda förutsättningar för miljöarbetet inom respektive verksamhet. Samtliga medarbetare inom förvaltningen ska känna till miljö- och klimathandlingsplanens innehåll samt tillämpa den i det dagliga arbetet.

Förvaltningens miljösamordnare har ett samordnande ansvar för de övergripande miljö- och klimatfrågorna samt en rådgivande, inspirerande och pådrivande funktion för verksamheterna. Varje avdelning bör utse ett miljöombud med uppgift att fungera som en kommunikationslänk mellan miljösamordnare och verksamheter.

Genomförande och uppföljning

Stadens miljöprogram är integrerat i stadens övergripande system för ledning och uppföljning av all verksamhet och ekonomi, ILS. Det innebär att stadsdelsnämndens verksamheter i sina respektive verksamhetsplaner ska redovisa hur de avser att bidra till att stadens prioriterade miljömål uppnås samt att genom uppföljning av mål, indikatorer och aktiviteter redovisa hur arbetet fortskrider. Uppföljning sker i samband med tertialrapportering och verksamhetsberättelse. Verksamheterna ska inkludera stadsdelsnämndens miljö- och klimathandlingsplan när åtaganden och arbetssätt formuleras i verksamhetsplanen.

Stadsdelsnämndens miljö- och klimathandlingsplan uppdateras årligen vid behov i samband med verksamhetsplanering samt när stadens miljöprogram revideras.

Prioriterade mål och etappmål

Stockholms stads miljöprogram för perioden 2020-2023 formulerar mål inom de områden där utmaningarna för Stockholm bedömts som störst såsom klimatpåverkan, klimatanpassning, resurshushållning och cirkulär ekonomi, biologisk mångfald samt skadliga utsläpp till mark, luft och vatten. Inom dessa områden formuleras mål för den egna organisationen och för

stadens geografiska område, dels utifrån stadens långsiktiga ambitioner som mål på längre sikt och dels som etappmål för programperioden med förväntat resultat vid utgången av år 2023.

Sammantaget lägger miljöprogrammet fast sju prioriterade mål för Stockholms livsmiljö inklusive 16 etappmål. I miljöprogrammets målbeskrivningar tydliggörs hur respektive mål bidrar till de nationella miljömålen och de globala målen enligt Agenda 2030.

Miljöprogrammet är strukturerat utifrån de högst prioriterade målen för Stockholms miljö på lång sikt, det vill säga fram till 2030.

1. Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040

Målet är att Stockholms stad och dess invånare har ställt om sin energianvändning till att vara fossilfri till år 2040. Detta innebär att energianvändning för uppvärmning, transporter, el- och gasanvändning i Stockholm inte genererar några nettoutsläpp av växthusgaser samt att staden verkar för att konsumtionens globala klimatpåverkan minskar kraftigt. Staden ska ligga i framkant och därför arbetar staden med målsättningen att Stockholm ska vara klimatpositivt år 2040. För att nå detta behöver teknik och affärsmodeller utvecklas.

Etappmål för programperioden:

- **Minskade växthusgasutsläpp – högst 1,5 ton CO₂e per invånare.**
- **Minskad klimatpåverkan från konsumtionen.**

2. En fossilfri organisation 2030

Målet är att Stockholms stads organisation ska vara fossilfri 2030 inom samma systemgränser som stadens övriga utsläppsmål. Genom att staden går före och ska vara fossilfri redan år 2030 behöver växthusgasutsläppen från energianvändningen i stadens organisation minska i en snabbare takt än motsvarande utsläpp i den geografiska staden.

Etappmål för programperioden:

- **Minskade växthusgasutsläpp – högst 105 000 ton CO₂e från stadens verksamheter.**
- **Effektiv energianvändning.**

3. Ett klimatanpassat Stockholm

Målet är att Stockholm har utvecklats till en stad som är väl förberedd att kunna hantera konsekvenserna av ett förändrat klimat. Stockholm ska ha en hög kapacitet att hantera både direkta och indirekta effekter av exempelvis höga vattennivåer och flöden, skyfall, värmeböljor och långvarig torka. Staden ska på lång sikt ha en god planering för att kunna hantera höjda havsnivåer.

Etappmål för programperioden:

- **Stärkt förmåga att hantera effekter av skyfall.**
- **Stärkt förmåga att hantera effekter av värmebölja.**

4. Ett resurssmart Stockholm

Målet är att Stockholms stad har utvecklats till en stad där resurser används effektivt och i enlighet med EU:s avfallshierarki. Det innebär att staden har identifierat och kartlagt stora

resursflöden och har en utarbetad strategi för att skapa cirkularitet för dessa. Stockholm har anpassat sig till att resurser är ändliga genom att ha utvecklat och tagit till sig ny teknik, nya affärsmodeller och nya livsstilar.

Etappmål för programperioden:

- **Minskad resursanvändning och klokare konsumtion.**
- **Ökad recirkulation av materiella resurser inom staden.**
- **En ökad resurseffektivitet i samband med byggprocessen.**

5. Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem

Målet innebär att den biologiska mångfalden i Stockholm är hög och motståndskraftig mot förändringar samt att den bidrar med många olika ekosystemtjänster. En sammanhängande blå och grönstruktur skapar värde för människor, den biologiska mångfalden och för samhället i stort. Genom att skapa mångfunktionella gröna lösningar i staden samtidigt som staden växer får vi fler ekosystemtjänster som bidrar till en hållbar, resilient och attraktiv stad.

Etappmål för programperioden:

- **Upprätthållna funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blå och gröna infrastruktur.**
- **Ökat genomförandet av förstärkningsåtgärder, ekologisk kompensation och naturvårdsskötsel.**
- **Ökad andel livsmedel och varor i stadens inköp som gynnar biologisk mångfald.**
- **Förbättrad vattenkvalitet i stadens sjöar, vattendrag och kustvatten.**

6. Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö

Målet är att Stockholm har utvecklats till en stad där dess invånare inte utsätts för skadlig exponering av buller eller luftföroreningar. Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas och bullernivåerna i staden ska ge förutsättningar för trivsel och rekreation samt inte påverka människors hälsa negativt.

Etappmål för programperioden:

- **Minskad exponering av kvävedioxid och partiklar för stadens medborgare.**
- **Minskat omgivningsbuller.**

7. Ett giftfritt Stockholm

Målet är att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar.

Etappmål för programperioden:

- **Minskade nivåer av skadliga ämnen i varor och kemiska produkter.**

Miljömål och aktiviteter där stadsdelsnämnden har genomförandeansvar

	Miljömål		Etappmål	Kf: Indikator	Aktivitet	När	Ansvariga
1	Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040.	1.1	Minskade växthusgasutsläpp – högst 1,5 ton CO2e per invånare.		Bistå trafikinämnden med att skapa fullvärdiga gång- och cykelvägar samt bidra till anpassning av stadsmiljöerna för att minska konfliktytor mellan gående och cyklister.	2023	Stadsmiljö
		1.2	Minskad klimatpåverkan från konsumtion.	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider. Andel inköpta animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning	Implementera uppföljningsverktyget "Hantera Livs" för verksamheternas livsmedelsinköp. Utveckla uppföljningsrutiner av klimatpåverkan från verksamheternas livsmedelsinköp.	2023	Miljösamordnare i samarbete med enheter som serverar eller tillhandahåller livsmedel
2	En fossilfri organisation 2030.	2.1	Minskade växthusgasutsläpp – högst 105 000 ton CO2e från stadens verksamheter.		Följ Stockholms stads rese- och mötespolicy. Prioritera gång, cykel, kollektivtrafik och digitala resfria möten.	2023	Samtliga enheter
					Krav på fossilfria drivmedel ställs vid upphandling av tjänster där fordon ingår samt när nya avtal tecknas för leasing av fordon. Andelen elfordon ökar i förvaltningens fordonspark.	2023	Upphandlare samt enheter som använder fordon i verksamheten

Miljö- och klimathandlingsplan för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd 2023
9 (14)

					Vid tillfälliga behov av fordon, används endast elbilar från stadens bilpool.	2023	Enheter som använder fordon i verksamheten
					Identifiera vilka hyresavtal som är bäst lämpade för gröna hyresavtal och initiera pilotprojekt.	2023	Lokalgruppen
		2.2	Effektiv energi-användning.	Köpt energi i stadens verksamheter.	Framtagen åtgärdsplan för minskad energiförbrukning implementeras.	2023	Samtliga enheter
					Öka energi-effektiviseringen genom att successivt förnya inom- och utomhusbelysning till LED-belysning samt genom byte till energieffektiva vitvaror.	2023	Stadsmiljö, lokalenheten och berörda enheter
					Samverka med de kommunala fastighetsbolagen för energieffektiva lösningar vid ny-, till, och om-byggnationer.	2023	Lokalgruppen
3	Ett klimat-anpassat Stockholm.	3.1	Stärkt förmåga att hantera effekter av skyfall.		Skapa multifunktionella ytor med genomsläpplig beläggning samt växtbäddar och skelettjordar med träd i stadsmiljön.	2023	Stadsmiljö
					Vid nyplantering och renovering av växtbäddar används biokol för omhändertagande av dagvatten samt för att skapa kolsänkor.	2023	Stadsmiljö

Miljö- och klimathandlingsplan för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd 2023
10 (14)

					Beakta behov av klimat-anpassnings-åtgärder i samtliga parkinvesteringsprojekt.	2023	Stadsmiljö
		3.2	Stärkt förmåga att hantera effekter av värmebölja.		Skapa multifunktionella, svalkande utomhusmiljöer med hjälp av vegetation som skuggar.	2023	Stadsmiljö
					Verka för svalkande inomhusmiljöer vid exempelvis förskolor, omsorgsboenden samt i kontorsmiljöer.	2023	Lokalgruppen
4	Ett resurs-smart Stockholm.	4.1	Minskad resurs-användning och klokare konsumtion.		Använd stadens återbrukscentrum, Stocket, som förstahandsalternativ vid annonsering om överlåtelser samt efterlysning av möbler och inventarier till förvaltningens verksamheter.	2023	Samtliga enheter
					Förebygg uppkomsten av avfall genom att undvika användning av engångsprodukter	2023	Samtliga enheter, med stöd av stadens plaststrategi.
					Minska matsvinnet inom förvaltningens verksamheter.	2023	Samtliga enheter som serverar eller tillhandahåller livsmedel
					Chefer på alla nivåer deltar i e-utbildning om stadens miljöprogram	2023	Chefer på alla nivåer
					Nyckelpersoner inom förvaltningen deltar i utbildning för hållbart kontor.	2023	Prioriterade nyckelpersoner kan vara administrativa chefer,

Miljö- och klimathandlingsplan för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd 2023
11 (14)

							administratörer, assistenter, miljösamordnare, lokala IT-samordnare, lokalintendenter och vaktmästare.
					Medarbetare inom vård- och omsorgsverksamhet genomgår utbildning om resurssmart vård- och omsorgsboende	2023	Chefer och medarbetare inom vård- och omsorgsboende
		4.2	Ökad recirkulation av materiella resurser.	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling.	Obligatorisk utsortering av matavfall för verksamheter som i sin verksamhet serverar 25 portioner eller mer per dag samt vid personalkök inkl. pentry.	2023	Förskole-enheter, vård- och omsorgsboenden i samarbete med miljösamordnare och lokalgrupp.
					Öka antalet platser för källsortering inom park- och naturområden för invånarna. Syftet är att minska nedskräpning och spridning av mikroplaster samt öka mängden avfall som får ett cirkulärt flöde.	2023	Stadsmiljö
		4.3	En ökad resurs-effektivitet i samband med byggprocessen.		Använd byggvarubedömningen (BVB) och likvärdiga verktyg med avseende på resurshushållning vid materialval. Ställ krav på att byggnadsmaterial är miljöbedömda och	2023	Miljösamordnare i samarbete med stadsmiljö och lokalenheten

Miljö- och klimathandlingsplan för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd 2023
12 (14)

					dokumenterade i en digital loggbok.		
5	Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem.	5.1	Upprätthållna funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blå och gröna infrastruktur.		Verka för naturvårdsanpassad skötsel i befintliga och nyskapade naturmiljöer i syfte att bevara den biologiska mångfalden.	2023	Stadsmiljö
					Framtagna stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF) inkluderas vid planering av parkinvesteringsprojekt.	2023	Stadsmiljö
		5.2	Ökat genomförande av förstärkningsåtgärder, ekologisk kompensation och naturvårdsskötsel.		Genomföra särskilda satsningar på prioriterade arter och miljöer avseende skötsel, restaurering och förstärkningsåtgärder såsom anlagda groddammar och gamla ekmiljöer.	2023	Stadsmiljö
					Öka resiliensen genom att främja den biologiska mångfalden genom bland annat utökade ängs- och slåtterytor samt öka andelen perenner som lockar pollinatörer.	2023	Stadsmiljö
		5.3	Ökad andel livsmedel och varor i stadens inköp som gynnar	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta	Andelen inköp av ekologiska livsmedel och kostentreprenader uppgår till minst 70	2023	Samtliga enheter som serverar eller tillhandahåller livsmedel i samarbete med miljösamordnare

Miljö- och klimathandlingsplan för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd 2023
13 (14)

			biologisk mångfald.	måltider och livsmedel.	procent av totalt inköpta livsmedel.		
6	Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö.	6.1	Minskad exponering av kvävedioxid och partiklar för stadens medborgare.		Samordning av förvaltningens fordonspark mot ökad elektrifiering.	2023	Förvaltningsledningen
		6.2	Minskat omgivningsbuller.		Verka för en långsiktigt hållbar stadsutveckling i samband med planprocesser och stadens fysiska planering av bostäder och infrastruktur,	2023	Stadsmiljö
7	Ett giftfritt Stockholm.	7.1	Minskade nivåer av skadliga ämnen i varor och kemiska produkter.	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system.	Användningen av konstgräs och gummiastfalt ska upphöra. Vid upprustning och nyanläggning av parker och lekpark ska därför alternativa material användas.	2023	Stadsmiljö
					Följ "Vägledning för kemikaliesmart förskola 2.0" och verka för en giftfri miljö inom förskolor och parklekar. Berörda enheter deltar på miljöförvaltningens fysiska utbildningar och upprätthåller kunskaperna via e-utbildningar om kemikaliesmart förskola.	2023	Förskoleenheter och parklekar i samarbete med miljösamordnare
					Chemsoft kemikaliehanteringssystem	2023	Förskoleenheter, parklekar, vård-

Miljö- och klimathandlingsplan för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd 2023
14 (14)

					används för registrering av kemikalier som används inom verksamheten.		och omsorgsboenden samt miljösamordnare
					Miljö- och hälsofarliga varor och produkter ersätts med bättre alternativ vid inköp och upphandling. Verksamheterna minskar så långt som möjligt inköp och användning av engångsplast. Förändringsarbetet sker med stöd av handlingsplanen för minskad plastanvändning.	2023	Inköps- och upphandlingsansvariga